

را هویت‌بخشی به طلاب دانست و ابراز کرد: هویت‌بخشی به طلبه با زنده داشتن این تاریخ‌نورانی حوزه‌های علمیه و ارزش‌های متعالی آن، کار اساتید است که بایستی جوانه‌های فکر و تحقیق طلاب را شکوفا کند؛ از یک سو و مهمتر، باید جوانه‌های هویت‌یابی دینی، الهی و حوزوی را رشد دهد و شکوفا کند و از مهمترین رسالت‌های ما و شما، ساختن هویتی آسمانی، الهی و معنوی در روح و روان طلاب عزیز است.

وی ادامه داد: بایستی تاریخ حوزه را بدانیم و منتقل کنیم؛ اسوه‌ها و جلوه‌های بزرگ معنویت و علم و دانش را باید بشناسانیم و آن حس و روح جهادی و معنوی والهی را به شاگردان منتقل کنیم که آن رسالت بزرگی است که باعث می‌شود، منزلت حوزه آسیب نبیند. اگر بر آن عهد و میثاق الهی و محورهایی که در هویت به آن اشاره شد، پای بند بودیم، یقین بدانید که در ایران و جهان، حوزه و نهاد علم دینی و علوم الهی، جایگاه و منزلت خواهد داشت که این کار من و شما و در نهایت مأموریت و رسالت سنگین حوزه‌های علمیه در عصر جدید است. حفظ سنت‌های پایدار و دیرپای حوزه با نگاه به افق‌های جدید

مدیر حوزه‌های علمیه، با تأکید بر اهمیت پاسداری و صیانت از سنت‌های پایدار و شریف حوزه علمیه با دقت و توجه به نیاز جوانان امروز و شناخت دنیای جدید، تبیین کرد: در مأموریت و رسالت حوزه، ضمن صیانت از سنت‌های پایدار و دیرپای حوزه، حتماً باید افق‌های جدید، تحولات نو و نیازهای دنیای معاصر و نظام اسلامی و انقلاب اسلامی را مدنظر قرار دهیم. اینجا نباید راه افراط یا تفریط رفت. اگر کسانی سر در لاک گذشته کرده و در مواردی پیشین تکیه کنند، به‌قیمت ندیدن تحولات زمانه راه درستی نیست.

وی ادامه داد: همان‌طور که در نقطه مقابل اگر کسانی به مسائل نو بپردازند؛ اما بدون ریشه و بدون منهج اجتهادی و عمیق حوزوی، این هم راه درستی نیست. حوزه از این دو افراط و تفریط و از این دو راه مورد مناقشه، باید بپرهیز کند. ما ریشه در منهج حکمی، اجتهادی و دانشی عمیق و در سنت‌های دیرپای حوزه داشته باشیم و واقعاً باید در آن ریشه داشته باشیم و در عین حال، این ذخائر را در پاسخ به نیازهای دنیای معاصر فعال کنیم؛ چراکه اگر اینها را فعال نکنیم، عقب می‌مانیم و نسل‌های جوان و جامعه را از دست خواهیم داد.

آیت‌الله اعرافی ورود حوزه‌های علمیه، به مباحث بنیادین در حوزه‌های نخبگانی و دانشگاهی و فلسفه‌های جدید و تئوری‌های نو و مباحث علوم انسانی و انواع مسائلی به وجود آمده است را لازم دانست و ابراز کرد: اگر کسانی با ساده‌اندیشی سطحی و بدون عمق، به مسائل جدید بپردازند و این تراث و مواردی و منابع عمیق علمی را نادیده بگیرند، به دین خیانت کرده و راه غلط و انحراف رفته‌اند که حتماً به مقصد درست نمی‌رسند.

وی ادامه داد: راه حوزه اعتماد بر گذشته اصیل، مناهج قویم و بر اجتهاد ژرف و عمیق و در عین حال نگاهی باز به نظریات فلسفی جدید و به فلسفه‌های مضاف و نو و به علوم انسانی و اجتماعی جدید و به همه نیازهای نوبی که در معرفت و معیشت دنیای امروز پیدا شده است، دارد. مدیر حوزه‌های علمیه، با اشاره به اینکه برنامه‌های مصوب‌شده در شورای عالی حوزه، در پرتو مطالبات بزرگان حوزه علمیه شکل می‌گیرد، عنوان کرد: تأکید بر بحث هوش مصنوعی و تحولات علوم اسلامی، تأکید بر شناخت عمیق فضای مجازی و تحولات در پیش روی آن، تأکید بر پرسش‌های نو و در عرصه‌های کلامی، فقهی و نظامات حقوقی و قلمروهای علوم انسانی و اجتماعی در دستور کار قرار دارد.

علم بدون اتکا به علوم عقلی، الهی و معارف دینی می‌شود غرض

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه ادامه داد: ما کمال احترام را برای دانشگاه‌های بزرگ، نخبگان، محققان و پژوهشگران قائل هستیم، همان‌طور که برای علم و دانش ارزش قائلیم؛ اما معتقدیم که بشر به این ذخیره علوم عقلی و الهی و معارف دینی هم، به‌مثابه راهبر آن علم‌ها و بنیاد و پیوست و مکمل انسان و حرکت انسان نیاز دارد که بدون این، همان اتفاقی را شاهد خواهیم بود که جهان استکبار در غره، میدان قتلگاهی را برای بشریت در اوج قساوت، بی‌رحمی و خون‌ریزی و از طرفی هم، سکوت قلدران عالم و همراهی مستکبران جهان می‌سازد. آیت‌الله اعرافی، با بیان اینکه در حوزه‌های آموزش، پژوهش، مالی و خدماتی، تهذیب، تبلیغ، بین‌الملل و... محورهای مختلفی در دست اقدام است، گفت: امروز ما نیازمند برداشتن گام‌های بزرگتری هستیم.

وی ادامه داد: با توجه به تأکید مراجع، بزرگان و اساتید بر گرم‌تر کردن فضای مرکزی حوزه در حرم، فیضیه و دارالشفا، مدارس آیت‌الله گلپایگانی و آیت‌الله بروجردی رحمته‌م و سایر مراکز محوری، نزدیک به ده اقدام در دستور کار قرار گرفته است تا هم، درس‌های آزاد سطوح عالی و درس‌های خارج رونق بگیرند و هم، پایه‌های پنج و شش ارتباط خود را با فیضیه شکل دهند.

مدیر حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه برای فقه معاصر و تمام‌خوانی، رفت و آمد به مرکز حوزه، نخبگان و برجستگان حوزوی و نیز هدفمندی خدمات اقدامات و امتیازات و نیز برنامه‌های تبلیغ‌ویژه‌ای لحاظ شده است، خاطرنشان کرد: طرح جامع تبلیغ در طول یک‌سال، از فرمایشات رهبر معظم انقلاب تهیه شده است و نیز دبیرخانه کانون‌های تبلیغ را اندازی شده و ان‌شاءالله بتوانیم، در همه زمینه‌ها با قوت و قدرت به پیش برویم.

آیت‌الله اعرافی در مراسم افتتاحیه آغاز سال تحصیلی حوزه‌های علمیه

با نگاه پوزیتیویستی به علم مخالفیم رسالت‌های سنگین حوزه علمیه در عصر جدید

علمیه شکل گرفته و ریشه‌های آن توسعه پیدا کرده است. اینها پنج – شش نکته اساسی در هویت حوزه است. امروز روحانی و فرد حوزوی که با این ارکان شکل بگیرد و تربیت شود، در همه این طوفان‌ها، باز روحانیت محبوب دل‌هاست و جایگاه دارد.

خدا و توحید، پایگاه اصلی حوزه‌های علمیه

وی افزود: محور بعدی منزلت حوزه است. جایگاه و منزلت حوزه از چند پایه نشأت می‌گیرد که اولین پایه آن، خدا و توحید است؛ این پایگاه اصلی حوزه است. ما منزلت نقش و جایگاه خود را جز از خدا و آنچه که او می‌فرماید، نمی‌گیریم. منزلت، شأن و جایگاه حوزویان و روحانیت، ارزش‌های الهی و فرمان خدا و توحید ناب است. توحید نابی که در معارف اهل‌بیت علیهم‌السلام به اوج روشنایی و جداییت رسیده است، منزلت و جایگاه روحانیت ریشه، در توحید و خداوند دارد و معارف الهی که در معارف پیامبر و اهل‌بیت علیهم‌السلام تجلی کرده است. مدیر حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه منزلت روحانیت در میان مردم ریشه دارد، توضیح داد: اتصال با مردم و خدمت-گزاری به مردم که جزء ذات روحانیت است، به حوزه، منزلت و جایگاه داده که همچنان باید مستمر بماند و این منزلت و نقش، ریشه در تاریخ بیش از هزار سال دارد؛ اما می‌دانیم که امروز امواج غیرالهی، الحادی و غیرآسمانی، نهادهای دین را در معرض تهاجم قرار داده است.

وی افزود: از یک سو تمام هویت اعتقادی و اخلاقی انسان معاصر، جوان و جامعه ما در معرض هزاران سؤال و پرسش و شبهه و غرض‌ورزی و تهاجم قرار گرفته است که بخشی از اینها سؤال و پرسش و محترم است که باید فهمید و پاسخ داد و برخی، غرض‌ورزی‌هایی است که از منحرفان ناشی شده، منزلت نهاد دین را تهدید می‌کند که راه آن تأکید بر همان ارکان هویت حوزه و راه صیانت از این منزلت، همان ارکان پنج شش‌گانه هویت است که باید پاسداری کنیم.

هویت‌بخشی به طلاب رسالت مهم اساتید حوزه علمیه آیت‌الله اعرافی، یکی از کارهای مهم اساتید حوزه علمیه

ابتکاری است، ریشه در کتاب و سنت و ریشه در سلسله نهضت‌های روحانیت داشته است.

تفاوت‌های سیاست‌ورزی و سیاست‌بازی

مدیر حوزه‌های علمیه، در بیان تفاوت‌های سیاست‌ورزی و سیاست‌بازی عنوان کرد: سیاست‌ورزی روح جهادی و حضور در صحنه برای دفاع از مظلومان و دفاع از امت اسلام در ذات و هویت روحانیت نهفته است و هرگز چیز جدایی از رسالت اصلی حوزه و روحانیت نیست؛ البته سیاست‌ورزی که از مبانی و مبادی الهی دور شود و سیاست‌بازی باشد، درست نیست. حوزه سیاست‌ورز حکیم است. عالم دین و مراجع بزرگ ما، راهبران عرصه سیاست هستند؛ اما در پرتو ارزش‌های الهی، آن‌طور که ما در عصر خودمان در امام بزرگوار و مراجع عظیم‌الشأن دیده‌ایم و امروز در چهره تائیناک رهبری گران‌قدر این شکوه و عظمت را شاهد هستیم، این سیاست‌ورزی در خدمت به مردم و جامعه اسلامی است. دور خدمت به امت اسلامی، همراه با رعایت تقوا و همه ضوابط و شروط اسلامی است.

حوزه‌های علمیه

در یک نژاد و منطقه محصور نمی‌شوند

وی ادامه داد: رکن دیگر ابعاد بین‌المللی حوزه‌های علمیه است. حوزه، مثل اسلام امری فرامرزی، فراسرزمینی و دارای دست‌مایه‌های جهانی و بین‌المللی هست. هیچ‌وقت حوزه‌های علمیه در یک نژاد و منطقه محصور نبوده‌اند و امروز در پرتو مجاهدت‌های بزرگان و تلاش اساتید و محققان و راهبری بزرگان ما امروز دامنه حوزه‌های علمیه به‌شکل طبیعی و خودجوش، هم در ایران و هم در جهان امتداد فزون‌تری پیدا کرده است و هزاران مرکز و مؤسسه و نهاد حوزوی جدید در قم و ایران و در بسیاری از کشورهای عالم شکل گرفته است که در پرتو مجاهدت شما و به‌یرکت خون‌های شهدا و انقلاب اسلامی بوده است.

آیت‌الله اعرافی، با بیان اینکه امواج حوزه‌های علمیه و معارف الهی در جهان انتشار پیدا کرده است، خاطرنشان کرد: در بیش از صد کشور عالم، پایه و ریشه‌های حوزه

علم و اندیشه‌ورزی، جزء ذات حوزه است که اگر آن را از حوزه بگیریم، هیچ چیز نخواهد ماند و این حس معنوی، پرستش، عبودیت و بندگی در پیشگاه خداوند، رکن دوم است.

وی افزود: رکن سوم اخلاق اجتماعی و معاشرت نیکو با جامعه و انسان‌ها است؛ پیشوایان بزرگ ما در طول تاریخ حوزه‌های علمیه، روحانیت عظیم‌الشأن ما در سراسر عالم، جلوه‌ها و نمادهای مردم‌داری، تعاون اخلاقی و ارتباط و معاشرت انسانی و الهی بر پایه اخلاق اسلامی بوده‌اند.

روحانی خادم مردم به‌ویژه نیازمندان و محرومان است

آیت‌الله اعرافی با بیان اهمیت خدمت خالصانه حوزویان به مردم، یادآور شد: روحانی هر جا که باشد، خود را خادم مردم و در خدمت به‌ویژه نیازمندان و محرومان می‌داند و این ذات روحانیت است. اگر روحانیت از مردم‌داری و خدمت به مردم فاصله گرفت و در دام تجمل و تشریفات افتاد، این روحانی نیست؛ ذات ما و هویت ما تواضع در برابر مردم و خدمت به مردم و جامعه است؛ آن هم خدمت فراگیر در همه ابعادی که برای یک روحانی امکان دارد.

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه ادامه داد: روحانیت اسلام، سیاست‌ورز و حاضر در صحنه‌های سیاسی و دارای روح مجاهدت و انقلابی است. درست است که ۶۱ سال قبل در این فیضیه، ما مبدأ و یک تحول بزرگ را شاهد بودیم که امام رحمته‌م در فیضیه فریادی نو در عالم طنین‌افکن کردند؛ اما روح انقلابی امام و نظریه نهضت و انقلاب اسلامی که از فیضیه و حوزه برخاست، اینجا این نظریه و گفتمان تولید شد و انتشار پیدا کرد و امروز که امتداد این نظریه در جهان اسلام و در عالم را شاهد هستیم، یک فصل نو و حرکت جدید بود؛ اما اندیشه امام، تئوری سیاست‌ورزی امام که سرآغاز نهضت و پس از آن شکل‌گیری انقلاب اسلامی و سپس نظام اسلامی شد و پس از نظام اسلامی، امتداد جهانی در شکل مقاومت قهرمان پیدا کرد؛ ضمن اینکه این نوع که بدیع و جدید و

آیت‌الله اعرافی هم در این مراسم، ضمن گرامی‌داشت و تبریک آغاز سال تحصیلی، گفت: به‌دلیل شرایطی که در کشور پیش آمد و وضعی که با آن مواجه شدیم و اتفاقی که برای رئیس‌جمهور فقید و شهدای خدمت افتاد، اجلاس اساتید که به‌طور مستقل برگزار می‌شد، یک نوبت تأخیر افتاد. وی با اشاره به خطبه ۹۳ نهج‌البلاغه تبیین کرد: امیرالمؤمنین علیه‌السلام بعد از حمد و ثنای خداوند و اشاره به سلسله انبیا و دودمان پاک پیامبران الهی علیهم‌السلام در طول تاریخ فرمودند: سلسله بعثت انبیا و پیامبران استمرار یافت تا نوبت به اوج کرامت خدا در بعثت رسول‌الله صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم رسید؛ پیامبر خاتم و جامع همه رسالات پیشین که از بهترین دودمان و شجره نبوت برخاست که عترت او، بهترین عترت و خانواده‌او، بهترین خانواده و گل سرسید یک درخت تناور و شکوهمند بود که دارای امتداد بود؛ امتداد رسالت در امامت و ولایت تجلی کرد.

مدیر حوزه‌های علمیه کشور، با بیان اینکه ما به‌عنوان شاگردان پیامبر اعظم و ائمه هدی علیهم‌السلام بایستی در این مسیر گام برداریم، تأکید کرد: پس از یک دوره جاهلیت طولانی، او به سوی بشریت مبعوث شد. این جایگاه بلند رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم است که ماه ربیع، افزون بر اینکه یادگار میلاد مبارک آن‌حضرت است، یادگار هجرت بزرگ، تاریخ‌ساز و تمدن‌آفرین از مکه به مدینه است؛ هجرتی که مبدأ تحولات بزرگ بود که هم برای رهایی مسلمانان از ظلم و ستم کفار از مکه و هم برای نشر اسلام در قلمروها و آفاق جدید انجام شد که افزون بر اینها، هجرت بزرگ تاریخی که برای پایه‌ریزی نخستین حکومت اسلامی و آغاز تمدن‌سازی اسلام شکل گرفت.

وی افزود: این هجرت، هم برای رهایی و هم برای تبلیغ، تبیین و گسترش آفاق نشر اسلام و هم برای پایه‌ریزی حکومت الهی و هم برای آنکه بشر آماده تجربه تمدنی نو بر پایه‌های معرفت و اندیشه الهی و نیز حرکت به سمت سعادت در دنیا و آخرت شود، صورت گرفت که این هجرت بزرگ و همزمانی آغاز سال تحصیلی جدید حوزه‌های علمیه را با این مناسبت‌ها گرامی می‌داریم.

سه رکن مهم حوزه‌های علمیه

آیت‌الله اعرافی سه رکن مهم را برای حوزویان مهم دانست و عنوان کرد: اول، هویت عمیق، اصیل، تاریخی و صیانت از آن هویت، دوم، منزلت و جایگاه حوزه و سوم، مأموریت و رسالت حوزه علمیه، بایستی توسط همه طلاب و حوزویان مورد توجه قرار بگیرد.

عضو شورای عالی حوزه‌های علمیه افزود: هویت تاریخی حوزه علمیه که درس‌های آن از امروز آغاز خواهد شد، برخوردار از عناصر مهمی است که بایستی از آن پاسداری و صیانت کنیم و حاوی چند نکته است؛ اولین نکته آن، توجه به علم و معرفت است؛ چراکه حوزه‌های علمیه، جلوه‌گاه علم و معرفت، پشتوانه اندیشه، حکمت و معرفت الهی در ایران و جهان بوده است و ما باید به‌شدت از عمق علمی حوزه پاسداری کنیم که به‌عنوان نخستین رکن و محور در هویت حوزه‌های علمیه شناخته می‌شود.

مدیر حوزه‌های علمیه با اشاره به اینکه تاریخ حوزه‌های علمیه از ستارگان پرفرغ حکمت، فقاوت، معرفت و علوم الهی نیز در سایر علوم بشری فعال بوده و هست یادآور شد: ما از شیخ مفیدها، شیخ طوسی‌ها، خواجه نصیرها، علامه حلی‌ها تا شیخ انصاری‌ها و علامه طباطبایی‌ها و آن همه ستارگان پرفروغی که ارکان علم بوده‌اند و پایه‌ریزان و گسترش دهنندگان علوم الهی بوده‌اند را در حوزه علمیه داریم.

انتقاد از نگاه‌های پوزیتیویستی به علم

عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی ادامه داد: علم در حوزه علمیه، شبه‌علم نیست؛ گاهی افرادی که عمق لازم ندارند، علم را با نگاه پوزیتیویستی، حس‌گرایی و تجربه‌گرایی تفسیر می‌کنند و اخیراً بعضی هم به این مسئله اشاره کرده‌اند که امیدواریم، نگاهشان به همان خرافات باشد؛ البته حوزه و نهاد دین، از خرافات دور و مصون است؛ اما ما علم را منحصر در علم تجربی و حسی نمی‌دانیم؛ بلکه علم حسی و تجربی، مبتنی بر علوم الهی، فلسفی و حکمی هستند. آیت‌الله اعرافی، با تأکید بر اینکه علوم فقاوت و معارف کلامی، حدیثی و تفسیری نیز علم هستند، تبیین کرد: همه بشریت به این علم و دانش نیاز دارد. هویت حوزه علمی جامع و بنیان علوم دیگر است. فقه امروز حاوی مهم‌ترین مکاتب حقوقی است که می‌تواند، با مکاتب حقوقی معاصر هم‌اوردی کند. آن همه تحقیقات و پیشرفت‌های علمی و نظریات برگرفته از کتاب و سنت و منابع اجتهادی که در فقه عظیم تجلی کرده، همگی علم و دانش است. وی افزود: تمام آن ناگزیراندیشی‌ها و نظریه‌پردازی‌هایی که در فلسفه‌های الهی تجلی پیدا کرده، علم و پشتوانه همه علوم دیگر است. هویت حوزه، هویت علم، دانش و معرفت است. طلاب جوان ما بدانند، با آمدن به حوزه‌های علمیه، وارد یک جهانی بزرگ از علم و دانش و مبانی علم و دانش بشری شده‌اند و وارد دنیایی می‌شوند که از مشعل کتاب و سنت و معارف الهی فروزان می‌شوند و بهره می‌برند.

مدیر حوزه‌های علمیه، با تأکید بر اهمیت هویت در میان طلاب و فضایی حوزه علمیه، خطاب به طلاب جدیدالورود گفت: آمدن شما به حوزه یعنی پیدا کردن یک هویت ژرف و عمیق علمی؛ ما حوزه تبیین، تبلیغ و ترویج هستیم؛ اما بنیاد همه این ارکان، بر علم و معرفت استوار شده است.

عضو خبرگان رهبری، با مورد توجه قرار دادن تفاوت‌های حوزه علمیه قم با سایر نهادهای تبلیغی ادیان و مذاهب دیگر، افزود: اینجا جای علم و حکمت، فلسفه، کلام، حدیث، تفسیر و فقه عظیم الهی و آن موارد بزرگ تاریخی و علمی است که باید این پایه را استوار کرد و هیچ بهانه‌ای نباید طلاب جوان و عزیز ما را از جدیت و سعی در پیشرفت علمی باز دارد.

آیت‌الله اعرافی دومین مؤلفه را حرکت حوزه علمیه بر پایه‌های علم، دانش و نور علم و دانش الهی عنوان و تأکید کرد: این علم و دانش، فقط برای یک گروه نیست؛ بلکه همه بشر به آن نیاز دارد.

وی دومین رکن حوزه علمیه را حوزه معنویت، عبادت، نیایش و پرستش خداوند دانست و خاطرنشان کرد: حوزه علم، دانش و اندیشه، با معنویت، پرشش، نیایش و با اتصال به عالم غیب و قدس و عالم ربوبی گره خورده است. این امتیاز بسیار مهم و رکن دیگر هویت حوزه است که باید از آن پاسداری کنیم.

مدیر حوزه‌های علمیه، با بیان اینکه حوزه حوزه جای پرورش بندگان خدا و نیایش‌گران در ساحت قدس الهی است، اظهار کرد: این حس معنوی و این احساس عبودیت و بندگی خداوند، جزء ذات ماست که این ذاتی غیرقابل تفکیک از حوزه است؛ همان‌طور که

